

april 2009

NRC Nieuwsbrief 4 - Trimestriëel

Nationale Raad
voor de Coöperatie

Inhoud

- Van de redactie: een economische en morele crisis
- In de kijker: de economische en sociale voordelen voor vennoten
- Uit de commissies van de NRC: Seminarie 'Goede praktijken'
- Portret: Landbouwkrediet/Crédit Agricole - van filosofie naar praktijk!
- Het nieuwe coöperatieve bestuursmodel
- Publicaties
- Agenda van de coöperatieve beweging

Van de redactie

Een economische en morele crisis

Er moet nog wat tijd verstrijken om te beoordelen of de coöperatieve banken en verzekeringsmaatschappijen minder zware klappen hebben opgelopen dan hun kapitalistische evenknieën. Maar we kunnen er wél zeker van zijn dat – als ze averij hebben opgelopen – de schade dan vooral viel op hun minst coöperatieve flank.

Hoe is het mogelijk dat opgeblazen hypotheeklen uit de VS de hele wereld in crisis hebben gedompeld? Hoe kon het gebeuren dat die rommelkredieten als zoete broodjes verkocht en doorverkocht werden – en zo het hele financiële systeem konden besmetten en ondermijnen? Het antwoord op die vragen raakt de kern van wat men van een financiële instelling mag verwachten. Die moet begrijpelijke en eerlijke

bankproducten voorstellen, tegen een billijke vergoeding en met makkelijk in te schatten risico's. Ze moet spaarders en investeerders beschermen, in plaats van alle risico's op hen af te wentelen. En, ten slotte, moet ze investeerders aantrekken die zich willen engageren in een langetermijnrelatie, in plaats van mensen die kiezen voor snelverdiend geld.

Hierin klinken meteen heel wat coöperatieve principes en dat is niet toevallig. Want de coöperatie is juist zo'n specifieke bedrijfsvorm door de unieke plaats die de vennoten innemen. Zij zijn tegelijk financieel aandeelhouder en gebruiker. Het coöperatieve aandeelhouderschap is per definitie duurzamer dan dat van beursgenoteerde bedrijven. Coöperatieve aandelen zijn maar beperkt overdraagbaar aan anderen en ook hun waarde blijft constant. In België is het dividend bij de erkende coöperaties beperkt tot 6%. Anders gezegd: het geld staat ten dienste van de coöperatie, het is niet de meester van het bedrijf.

Moet het nog gezegd - in deze tijden van financiële cholera - dat de coöperatieve vennootschappen meer dan ooit hun plaats hebben in het economische landschap en dat het de taak wordt van de Nationale Raad voor de Coöperatie om met nog meer energie hun maatschappelijke en economische meerwaarde in de kijker te zetten? Ik ben er van overtuigd dat we daarin zullen slagen, als we ons ook hierbij toeleggen op een essentieel coöperatief principe: de onderlinge samenwerking.

Jean-François Hoffelt
Voorzitter NRC

Erkenningsvoorwaarde in de kijker: het economische of sociale voordeel voor de aandeelhouders.

Erkende coöperaties moeten bepaalde voorwaarden respecteren. Deze nieuwsbrief gaat telkens in op een van deze voorwaarden. In deze editie gaat het over de verplichting om voor de aandeelhouders een economisch of sociaal voordeel te realiseren.

Elke onderneming heeft een maatschappelijke doelstelling die uiteraard bepalend is voor haar (commerciële) activiteiten. Maar een coöperatie die een NRC-erkenning wil krijgen, moet uitdrukkelijk in haar statuten bepalen dat het doel is "de vennoten een voordeel te bezorgen dat tegemoetkomt aan hun professionele of persoonlijke behoeftes". Met andere woorden: er moet meer voordeel aan zitten dan het louter financiële bij de kapitaalsvennootschappen. Wie vennoot is in een erkende coöperatie, heeft dus twee voordelen: als investeerder, maar ook en vooral gebruiker van de diensten of producten van die coöperatie.

Zo kan een vennoot bijvoorbeeld een melkproducent of groenteteler zijn die alle melk of respectievelijk de volledige oogst vermarkt via de distributiegoedkoopcoöperatie waarvan hij aandeelhouder is. Soms is het een simpele spaarder die zijn geld investeerde bij de coöperatieve bank waarvan hij ook de diensten gebruikt. In andere gevallen is het dan weer een ondernemer die de diensten van een coöperatie gebruikt – administratieve ondersteuning, huisvesting, toegang tot pc's en dergelijke – om zich te lanceren in een zelfstandige activiteit.

Kort gezegd: de aard van dat 'nuttige gebruik' varieert sterk van de ene coöperatie tot de andere en kan evengoed over economische noden gaan – grotere kortingen, betere prijzen, meer continue aankopen, snellere betalingen – als over sociale.

Meer informatie over deze erkenningsvoorwaarde(n): Fabrice.Wiels@economie.fgov.be

Werkgroepen van de NRC

Seminarie 'Goede praktijken bij erkende coöperaties'

Op 20 oktober 2009 organiseert de Nationale Raad voor de Coöperatie voor haar leden en hun netwerk een seminarie over 'best practices' bij erkende coöperatie. Doel is om goede praktijken te verzamelen en te laten zien hoe ondernemingen die in het werkveld toepassen. Dit seminarie zal vooral focussen op de coöperatieve principes zoals gedefinieerd door de Internationale Coöperatieve Alliantie: de democratische besluitvorming, economische participatie door de leden, verantwoordelijkheid tegenover de samenwerking... De andere aspecten van goed coöperatief ondernemerschap – zoals deugdelijk bestuur en de sociale verantwoordelijkheid van ondernemingen – worden daarbij niet vergeten. Alle erkende coöperaties werden al uitgenodigd om goede praktijken te signaleren waarvan het goed is dat ze gedeeld worden. De Commissie « Communicatie » zal vervolgens aan het bureau van de NRC een selectie voorstellen, volgens criteria zoals de geografische spreiding, de diversiteit van de thema's, en de mate waarin de voorbeelden elders toepasbaar zijn.

Informatie Peter Bosmans, voorzitter van de Commissie Communicatie
p.bosmans@febecoop.be

Portret: Landbouwkrediet: van filosofie naar praktijk

Voor velen is het concept 'coöperatie' abstract. Maar het Landbouwkrediet heeft de waarden gedefinieerd die haar coöperatieve filosofie gestalte geven: duurzaamheid, solidariteit, luisterbereidheid, hoffelijkheid, teamgeest, nabijheid en professionaliteit

Van alle acties die het Landbouwkrediet opzet om vorm te geven aan deze waarden, belichten we hier Fidelio. Het principe werkt als volgt. Iedereen die inschrijft op de maatschappelijke aandelen van het Landbouwkrediet, wordt coöperant en automatisch lid van Fidelio. Dat is voor de bank een manier om de duurzame relatie met haar klanten te benadrukken en om het concept « coöperant » ook echt inhoud te geven. Vandaag zijn er 117.000 coöperanten toegetreden. De bank wil deze groep mensen nauwer betrekken bij haar werking. Zij krijgen geregeld informatie over de producten, algemene informatie over de bank, over hun geld en over de voordelen voor Fidelioleden.

In het oog van de storm

De bankwereld werd door de crisis stevig door elkaar geschud. Maar als coöperatieve bank heeft het Landbouwkrediet standgehouden. De bank kan overigens terugplooiën op twee solide aandeelhouders: de Belgische coöperatieve Kassen, Agricaisse en Lanbokas, waarvan de 117.000 aandeelhouders 50% van het kapitaal vertegenwoordigen; en het Franse Crédit Agricole, die de overige 50% bezit. Deze coöperatieve structuur zorgt voor een solide en levenskrachtige bank en beschermt het Landbouwkrediet tegen de grillen van de beurs. Volgens de coöperatieve traditie heeft het Landbouwkrediet er altijd over gewaakt om geen al te grote risico's te nemen en om een voorzichtige koers te varen, met gezond verstand als kompas.

Dit alles heeft ervoor gezorgd dat de Groep een betrouwbare partner geworden is en van steeds meer klanten het vertrouwen krijgt. Recent werd ook besloten om een reddingsoperatie te lanceren voor de ongelukkige klanten van Kaupthing Bank Belgium; zij werden overgenomen door het bedrijf.

Meer informatie op www.landbouwkrediet.be en op www.fidelio.be

Terugblik op het Cera-symposium van 4 december 2008 in Leuven

Zo'n 200 geïnteresseerden waren op 4 december 2008 aanwezig op het Cera-symposium 'Coöperaties op de weegschaal. De balans in evenwicht?'

Centrale vragen die dag: zijn de fundamentele waarden, die coöperaties hoog in het vaandel dragen, te vertalen naar economische waarde, kunnen ze economische meerwaarde creëren voor coöperatieve vennootschappen en is deze balans effectief in evenwicht? In de voormiddag wikten en wogen boeiende sprekers als Prof. Patrick Develtere, directeur van het Hoger Instituut voor de Arbeid en academisch vertegenwoordiger van het Cera Steunpunt Coöperatief Ondernemen, Marie-Caroline Collard, directeur SAW-B, en Daniel Côté, professor aan het HEC Montréal in Canada, de pro's en contra's van het coöperatieve model. Daniel Côté focuste op het nieuwe coöperatieve paradigma als antwoord op enerzijds de nood aan een managementmodel voor coöperaties en anderzijds op de identiteitscrisis waarmee coöperaties vandaag te maken hebben. 's Namiddags kregen de toehoorders enkele voorbeelden uit de praktijk van Koen Van Bockstal (Oxfam) en Relinde Baeten (Ecopower). Sybille Mertens (Centre d'économie sociale en Chaire Cera) van haar kant hield een pleidooi voor een coherent management van de coöperatieve onderneming. Het afsluitende panelgesprek met Fons Van Dyck (think.BBDO), Marie-Caroline Collard, Koen Van Bockstal, Relinde Baeten en Franky Depickere (Cera), werd geanimeerd en professioneel in goede banen geleid door Christophe Deborsu.

Bottomline van het verhaal is: coöperaties zijn geen wondermiddel. Het blijven ondernemingen die met beide benen in de economische realiteit staan. Ze hebben, zeker in stormachtige tijden, nood aan ervaren stuurlieders en een loyale achterban. Coöperaties hebben zich aangepast aan de economische en maatschappelijke realiteit van de eenentwintigste eeuw en bieden zo een meerwaarde voor hun stakeholders. Ze moeten er wel in slagen om concurrentieel te blijven zonder hun fundamentele waarden uit het oog te verliezen. Dat zal meteen de uitdaging zijn van de coöperatie voor de komende decennia.

Bottomline van het verhaal is: coöperaties zijn geen wondermiddel. Het blijven ondernemingen die met beide benen in de economische realiteit staan. Ze hebben, zeker in stormachtige tijden, nood aan ervaren stuurlieders en een loyale achterban. Coöperaties hebben zich aangepast aan de economische en maatschappelijke realiteit van de eenentwintigste eeuw en bieden zo een meerwaarde voor hun stakeholders. Ze moeten er wel in slagen om concurrentieel te blijven zonder hun fundamentele waarden uit het oog te verliezen. Dat zal meteen de uitdaging zijn van de coöperatie voor de komende decennia.

Wilt u de presentaties nog eens bekijken? U vindt ze op www.cera.be onder Nieuws.

Het nieuwe coöperatieve bestuursmodel

Begin december zette Daniel Côté zijn theorie over het nieuwe coöperatieve paradigma uiteen tijdens het symposium van Cera. Hij legde er uit op welke vlakken de coöperatieve identiteit een concurrentiële troef is.

Als professor in ondernemingsstrategie in de Handels hogeschool van Montréal bestudeert Daniel Côté al 25 jaar bestuursmodellen in het coöperatieve milieu. Zelf is hij ook actief in dit werkveld. Hij begeleidde de Caisses Desjardins, een van de belangrijkste coöperatieve banknetwerken in Quebec in een denkproces om het bestuur van deze bank op een meer coöperatieve leest te schoeien. Begin jaren '90 stelden de bestuurders van de Caisses Desjardins zich allerlei

vragen – vragen die nu ook rijzen bij heel wat bestuurders in coöperaties vandaag: Waar maken wij een coöperatief verschil?

Wat wordt onze coöperatieve identiteit in de context van de globalisering? Moeten we kiezen tussen òf onze waarden òf de rentabiliteit? Voor Daniel Côté hoeft er helemaal niet gekozen te worden: de coöperatieve waarden ZIJN concurrentiële troeven en je moet die gebruiken om je te verzekeren van de trouw van je klanten, je moet een echte wederkerigheid in de relatie ontwikkelen. Overigens baseert Côté zijn coöperatief businessmodel – dat hij het nieuwe coöperatieve paradigma noemt – op de kwaliteit van de relatie met de klant. Coöperatieve ondernemingen hebben reeds alle troeven in handen, maar wat ze ooit als een einddoel beschouwden (economische activiteit ontwikkelen om doelstellingen te bereiken volgens coöperatieve principes) moet een middel worden (die principes inzetten om hun economische prestatie te verbeteren). 't Is aan de coöperaties om die principes tot de motor van hun ondernemingsstrategie te maken.

De presentatie van professor Côté over het coöperatieve paradigma vindt u hier: www.cera.be onder Nieuws . c.vandemaele@febecoop.be

Publicaties

De Europese coöperatieve vennootschap

Het (tweetalige) verslag van het seminarie begin 2008 over de Europese coöperatieve vennootschap – een organisatie van de Nationale Raad voor de Coöperatie – is verschenen. U leest er de bijdragen van de sprekers (Ioakimidis Apostolos van de Europese Commissie, Robbie TAS – advocatenkantoor Curia...) en de inhoud van de rondetafel die dit evenement afsloot.

Het document staat op de website van de NRC: http://mineco.fgov.be/SME/cooperatives/ECS_report_nl.pdf.

Gratis verkrijgbaar in druk met een eenvoudige vraag aan fabrice.wiels@economie.fgov.be

Coöperatief ondernemen in België

In het verlengde van haar symposium gaf het Cera Steunpunt Coöperatief Ondernemen bij Acco het boek uit: 'Coöperatief ondernemen in België' van Wim Van Opstal, Caroline Gijssels en Patrick Develtere. Naast een inleiding tot coöperatief ondernemen als werkwijze en coöperaties als organisatievorm bevat het boek een profielschets van erkende coöperaties, vennootschappen met sociaal oogmerk en andere vormen van organisaties die op coöperatieve wijze ondernemen.

Wilt u zich verdiepen in deze materie, klik dan door naar www.cera.be bij Publicaties. Daar kunt u een exemplaar bestellen voor 15 euro.

Het CRISP, 50 jaar geschiedenis

Sinds de oprichting in 1959, wil het CRISP, Centre de recherche et d'information sociopolitiques, aantonen wat de inzet is van de politieke besluitvorming, welke mechanismen hierbij aan het werk zijn en wat de rol is van de deelnemers aan dit beslissingsproces. In de loop van die vijftig jaar heeft deze onderzoeks- en educatieve instelling duizenden artikels gepubliceerd en tientallen boeken: een belangrijke informatiebron over de sociale, economische en politieke geschiedenis van België.

Die verjaardag wordt op verschillende manieren gevierd, onder meer door de publicatie van « Le CRISP, 50 ans d'histoire », een boek dat de omstandigheden van het ontstaan en de belangrijkste ontwikkelingen onderweg beschrijft. Geredigeerd door Xavier Mabille.

U kunt het bestellen voor 12.50 euro via de site van het CRISP <http://www.crisp.be/catalogue/>

Een gids voor goed bestuur

Begin 2009 presenteerde Hefboom het handboek: 'Leiden of lijden, 10 facetten van goed bestuur in organisaties met een maatschappelijke doelstelling'. Onder meer aan de hand van voorbeelden werpt de gids een licht op de opportuniteiten en de valkuilen van goed bestuur.

Het boek kost 12 euro (zonder verzendkosten). Bestellen kunt u via mail aan hefboom@hefboom.be

Agenda

Tentoonstelling: Sola-Textile & Paper Art

Op 25 september ging Galerie Dupuis haar elfde culturele seizoen in. Dit is al sinds 1998 de kunstgalerie van het Landbouwkrediet. Galerie Dupuis biedt getalenteerde kunstenaars de kans om hun werk te tonen aan een breed publiek en om contact te leggen met andere kunstenaars

tijdens vernissages.

Op 2 april vond er de vernissage plaats van de tentoonstelling 'Sola: Textile & Paper Art' van Lieve Jacob.

U vindt Galerie Dupuis bij de zetel van het Landbouwkrediet, Sylvain Dupuislaan 251 in Anderlecht. Open elke werkdag van 10 tot 17 uur.

Studienamiddag: Coöperatief Ondernemen in Vorming en Onderwijs

In samenwerking met VOSEC, de provincie Vlaams Brabant en de Dienst Beroepsopleiding organiseert het Cera Steunpunt Coöperatief Ondernemen op dinsdag 21 april een studienamiddag rond Coöperatief Ondernemen in Vorming en Onderwijs.

Tijdens deze studienamiddag wordt aandacht besteed aan de manier waarop coöperatief ondernemen een plaats kan krijgen in het onderwijs en in vorming voor startende ondernemers. Door de boeiende praktijkgetuigenissen en de mogelijkheid tot uitwisseling van ervaringen, wordt dit ongetwijfeld een fijne en interessante namiddag.

Deze studienamiddag vindt plaats in het HIVA-K.U.Leuven, Parkstraat 47 in Leuven. Inschrijven kan via wim.vanopstal@hiva.kuleuven.be (016 32 04 51).

Europees seminarie over energiecoöperatieven

Cooperatives Europe kondigt een seminarie aan over de energiecoöperaties dat op 30 april 2009 plaatsheeft in het Europees Parlement in Brussel. Georganiseerd in samenwerking met de Belgische coöperatie Ecopower, het Duitse Innova (bureau voor coöperatieve ontwikkeling) en de fractie van de Groenen/Vrije Europese Alliantie in het Europees Parlement, wil het evenement een grotere zichtbaarheid geven aan wat de coöperaties op energiegebied doen (productie en distributie, maar ook sensibilisatie voor energiebesparing). De doelstellingen van deze dag van onderlinge uitwisseling zijn na te gaan hoe de Europese energieprogramma's een gemeenschappelijke coöperatieve strategie op het vlak van duurzame energie kunnen ondersteunen, hoe de zichtbaarheid van de coöperaties die op dit gebied bedrijvig zijn (zoals Ecopower in België) te verbeteren, ervaringen uit te wisselen en ten slotte de uitvoerbaarheid van een gezamenlijk strategisch plan op Europees niveau te beoordelen. Europese Parlementsleden nemen er het woord en afgevaardigden van de Europese Commissie worden uitgenodigd.

Het programma staat op www.coopseurope.coop waar u zich kunt inschrijven. Voor meer info kunt u terecht bij Mirko Nodari: m.nodari@coopseurope.coop

Oproep tot kandidaten voor de 'Prix de l'économie sociale 2009'

17 jaar na zijn oprichting neemt de Prix Roger Vanthournout een explicietere benaming aan om zijn koersverandering te benadrukken: meer laureaten, speciale vermeldingen om bijzondere projecten aan te moedigen en bovendien een systeem waarbij Jan Publiek kan stemmen voor de onderneming van zijn voorkeur.

Voortaan zal de 'Prix de l'Economie Sociale' drie ondernemingen uit de sociale economie in Brussel en Wallonië bekronen: een gevestigde Waalse onderneming (activiteiten gestart vóór 2007), een gevestigde Brusselse onderneming en een jonge inschakelingsonderneming. Elk van hen wint een beurs van 8.000 euro. Bovendien worden vier speciale vermeldingen van 2.000 euro elk toegekend aan vier ondernemingen die aan bepaalde criteria voldoen.

De Prix de l'économie Sociale blijft ernaar streven om sociale economiebedrijven bekend te maken bij het grote publiek. Nieuw is daarom het publiek te laten stemmen voor de kandidaat-ondernemingen van zijn keuze! Die kandidaten treden immers al vanaf 15 juni in het strijdperk.

Reglement en inschrijving vindt u op www.prixdeleconomiesociale.be tot en met 31 mei 2009.

Prijsuitreiking: 24 november 2009 om 11 uur in de Ferme de Martinrou in Fleurus.

Voor meer info: info@prixdeleconomiesociale.be of 04 227 58 89.

Oproep

Maak van deze nieuwsbrief een venster op de coöperatieve beweging. Meld ons uw activiteiten, evenementen, publicaties en gedachten... of geef een suggestie voor een artikel!

Fabrice.Wiels@economie.fgov.be

Colofon

Uitgever: Nationale Raad voor de Coöperatie

North Gate III

Albert II-laan, 16

1000 Brussel

www.nrc-cnc.be

Redactie: Peter Bosmans, Isabelle D'haeninck, Jean-François Hoffelt, Greet Leynen, Carol Van de Maele, Fabrice Wiels

Eindredactie: Carol Van de Maele, Greet Leynen, Relinde Baeten

Lay-out: Raf Berckmans, Greet Leynen

Coördinatie: Carol Van de Maele

Secretariaat: Claudio Valentino

Contact: Fabrice.Wiels@economie.fgov.be

De Nationale Raad voor de Coöperatie

De coöperatieve vennootschap is meer dan een juridisch statuut. Deze bedrijfsvorm staat ten dienste van een menselijke economie. Om deze idee te verdedigen, werd in 1955 de Nationale Raad voor de Coöperatie opgericht. De doelstelling is het coöperatieve gedachtegoed promoten en het coöperatieve ideaal vrijwaren. De NRC verenigt meer dan 500 federaties en ondernemingen die de fundamentele waarden van de coöperatieve beweging hoog in het vaandel dragen.